

Eesti keele õppimise võimalikkusest Narvas

Irene Käosaar, Narva Eesti Gümnaasium

27.juuni, LVII J. V. Veski päev

Eesti keel ja teised keeled Eesti koolis

Lõimumismonitooring 2023

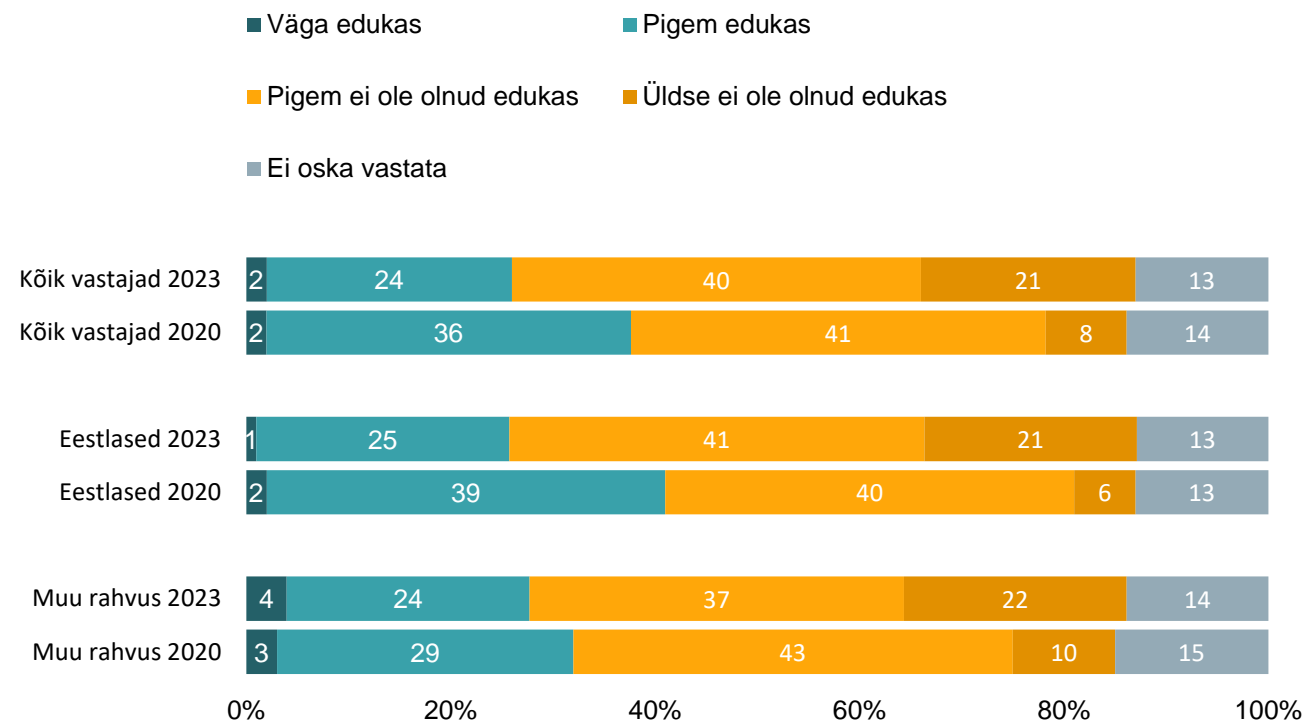
Monitooringu autorid ja teemad:

- **Aivar Voog, Kantar Emor** : kodakondsus, poliitiline enesemääratlus ja osalus
- **Jaanika Hämmal, Kantar Emor**: võrdne kohtlemine ja ligipääs teenustele; uussisserändajate kohanemine ja lõimumine
- **Kaisa Esko, Kantar Emor**: kodakondsus, poliitiline enesemääratlus ja osalus; lõimumine ja Ukraina sõja mõjud, uussisserändajate kohanemine ja lõimumine
- **Kristiina Saks , Kantar Emor**: kvalitatiivne meediauuring
- **Külliki Seppel, Tartu Ülikool**: rahvustevahelised kontaktid ja seotud hoiakud; keeleoskus ja keelekasutus; ruumiline kogemus ja hargmaisuus; meedia ja infoallikad
- **Marju Lauristin, Tartu Ülikool, vastutav toimetaja**: lõimumisprotsess ja eduka lõimumise kriteeriumid; lõimumise tüpoloogia (klasteranalüüs): üleminek eestikeelsele haridusele ja selle oodatavad mõjud Eesti ühiskonna lõimumisele; uuringu teoreetiline refleksioon
- **Marre Karu, Kantar Emor**: töötamine ja karjäärivõimalused tööturul
- **Triin Vihalemm, Tartu Ülikool**: lõimklastrid, uuringu teoreetiline refleksioon

KANTAR EMOR

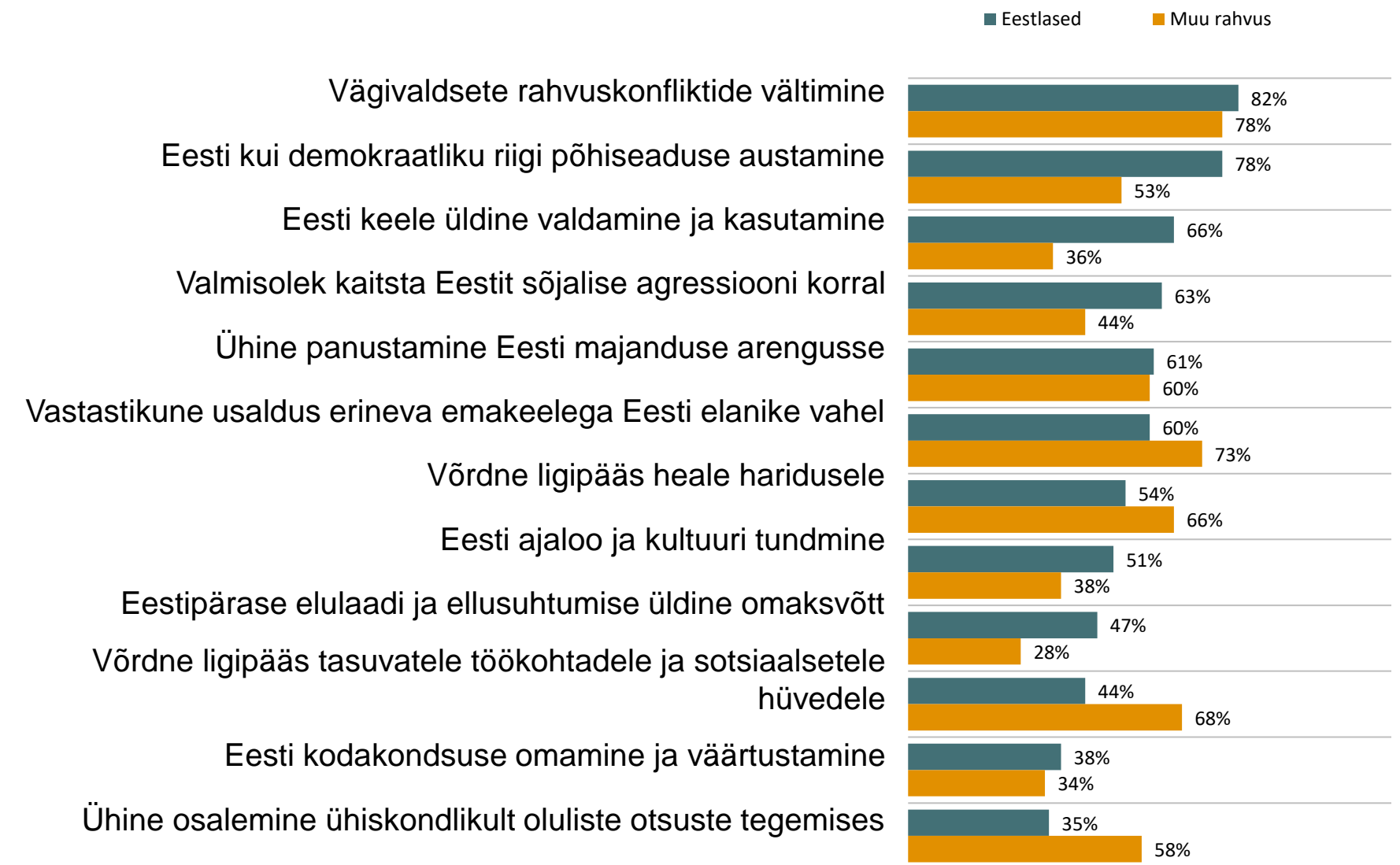
Lõimumise kriteeriumid

Joonis 2.1 Kuivõrd edukas on Teie arvates seni olnud muust rahvusest inimeste lõimumine ehk integratsioon Eesti ühiskonda? Püsielanikud 2023 n=1564. EIM 2020, 2023 (%)

Lõimumise hinnangu languse taga võib näha Ukraina sõja tõttu pingestunud suhteid Venemaaga, mis on kajastunud ka suhtumises vene keele kasutamisesse ning suurendanud usaldamatust eestlaste ja venekeelse elanikkonna vahel.

Kui oluline on Teie hinnangul eduka lõimumise tunnuseksena ...? (antud kriteeriumit väga oluliseks pidanud % rahvusrühmast). Püsielanikud n=1564. EIM 2023 (%)

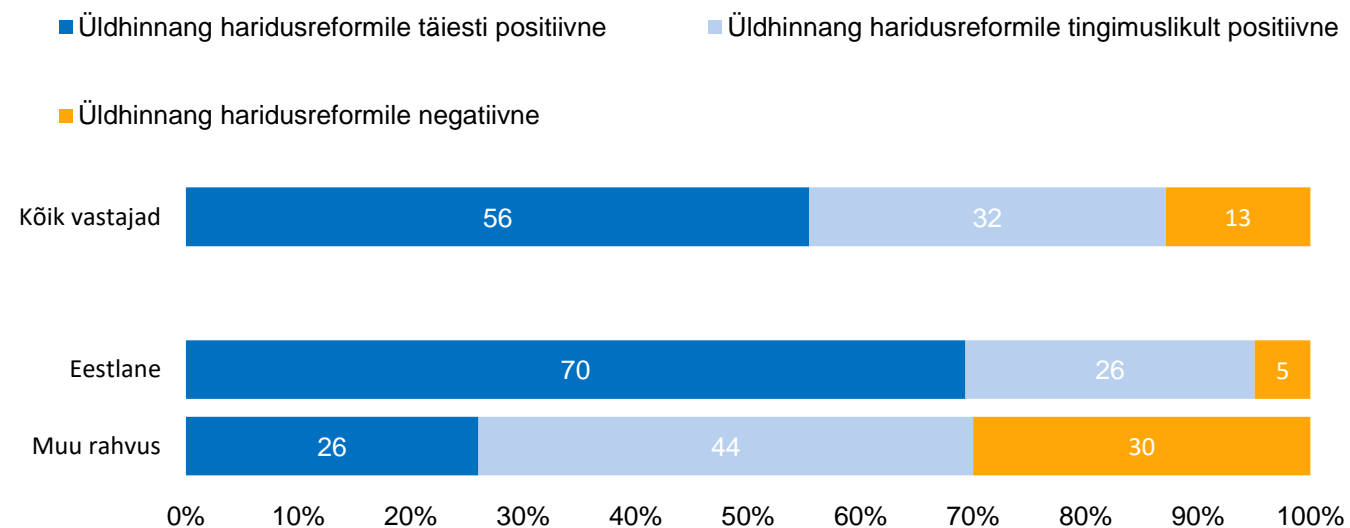

Lõimumiskriteeriumide erinevus eestlaste ja muust rahvusest vastajate hinnangutes on madala lõimumishinnangu üheks peamiseks põhjuseks. Kõige olulisemaks Eesti ühiskonna eduka lõimumise ühiseks kriteeriumiks eestlaste ja ka venekeelsete vastajate on **vägivaldsete rahvuskonfliktide vältimine**

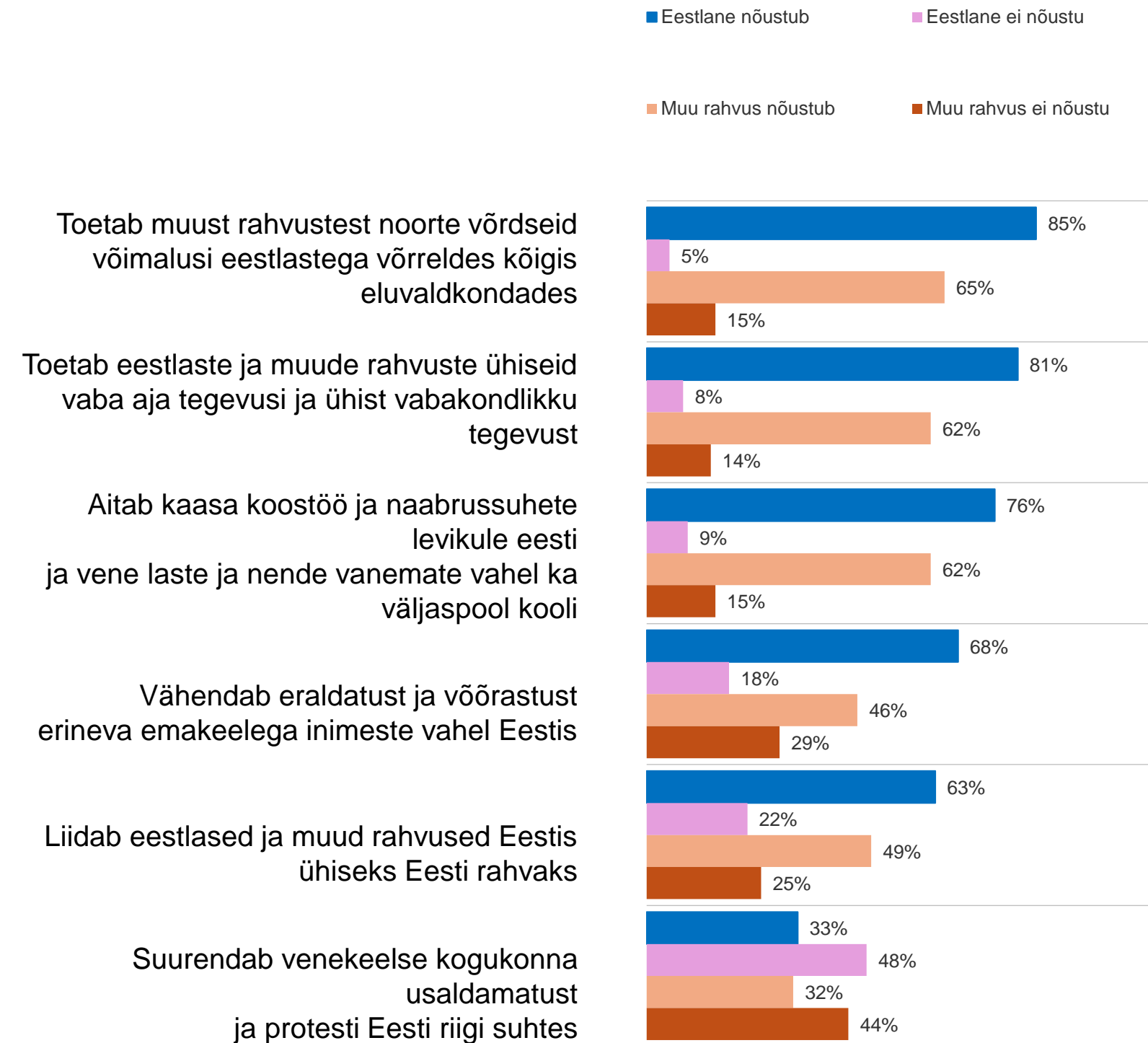
Ootus haridusreformile kui ebavõrdsuse vähendajale

- Sotsiaalmajandusliku ebavõrdsuse vähenemist on aastaid pidurdanud keelepõhiselt eraldatud haridusest tulenev karjäärivõimaluste erinevus eesti- ja muu emakeelega noortel.
- Käimas olev üleminek eestikeelsele haridusele leiab lõimumismonitooringus laialdast toetust nii eestlastelt (92%) kui teistelt rahvustelt (70%) (vt joonis 3).
- 85% eestlasest ja 65% muust rahvusest vastajates loodavad, et venekeelsetest peredest pärit lastele loob üleminek eestikeelsele haridusele võrdsemad edasiõppimise ja tööalase karjääri võimalused.

Eestlaste ja muust rahvusest Eesti püsielanike hinnang valitsuse otsusele üleminekust eestikeelsele haridusele (%).

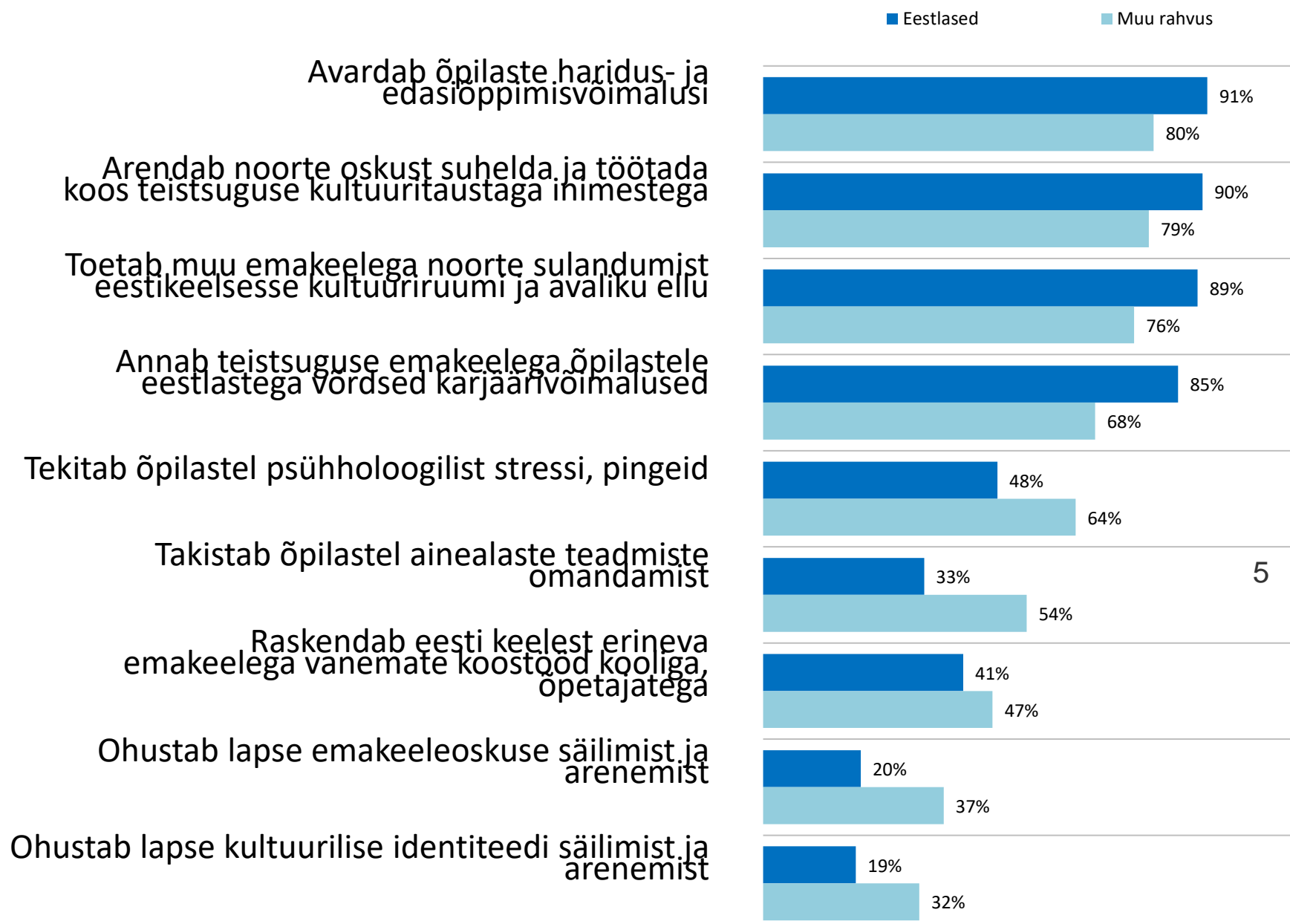
Eestikeelsele haridusele ülemineku mõju lõimumisele. Püsielanikud n=1564. EIM 2023 (%)

Eestikeelsele haridusele ülemineku oodatavad mõjud ja takistused

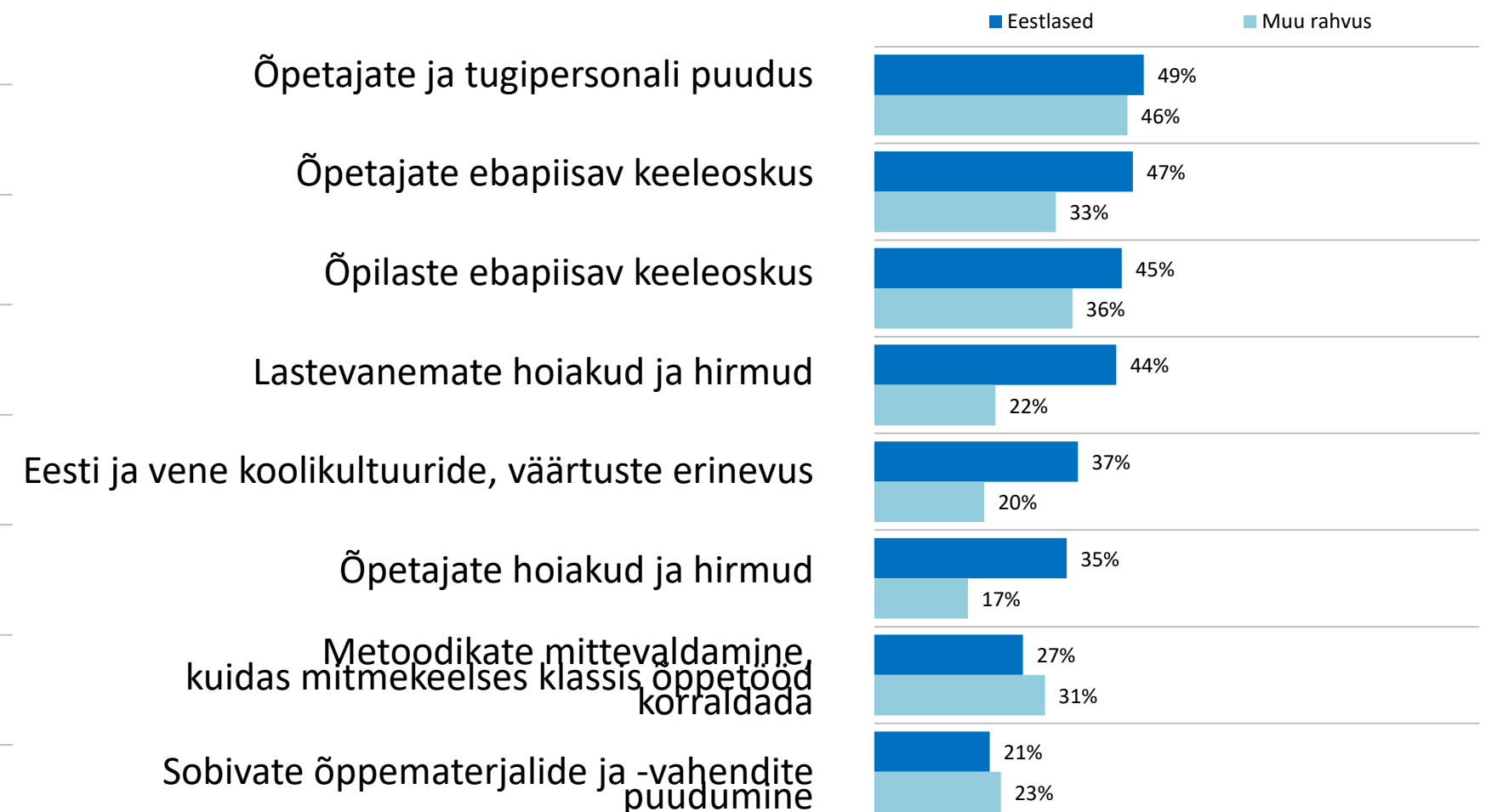
- Positiivsed ootused eestikeelsele haridusele ülemineku mõjule
-

Oodatavad positiivsed ja negatiivsed mõjud muu emakeelega laste õppimisel eestikeelses koolis. Püsielanikud n=1564. EIM 2023 (%)

Nii eestlased kui muust rahvusest elanikud on üksmeelel, et põhiprobleemiks on õpetajate ja tugipersonali puudus koolides. Venekeelsete vanemate murelikkus on suurem kui eestlastel ka reformiga seotud praktiliste ettevalmistuste osas.

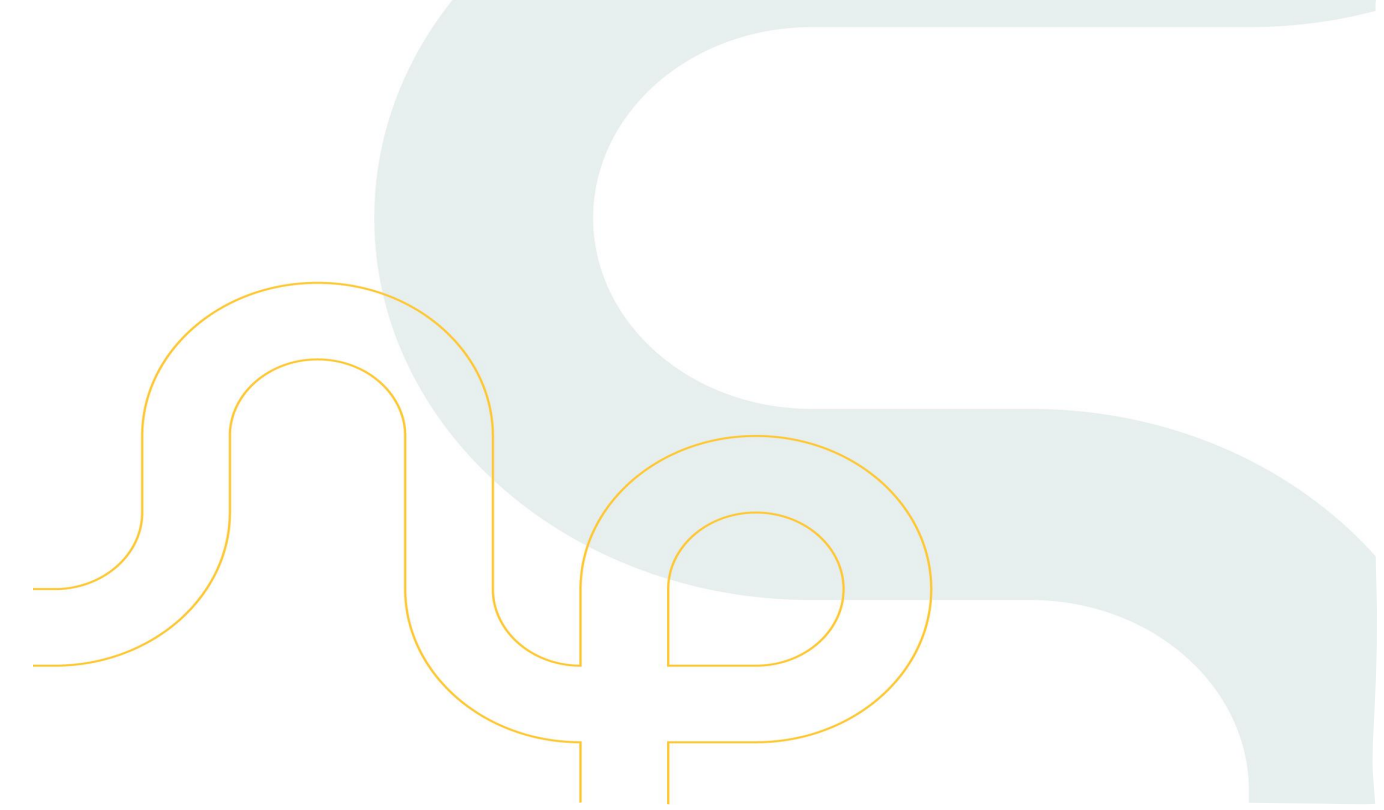
Mis takistab üleminekut eestikeelsele haridusele? Hinnangute võrdlus. Püsielanikud n=1564. EIM 2023 (%)

Üldjoontes on venekeelsed elanikud reformi suhtes ettevaatlikumad ja palju pessimistlikumad kui eestlased. Samas on monitooringus esile tõstetud probleemid pea kõik juba ka avalikkuse tähelepanu all ning mõnedki neist juba leidmas praktilisi lahendusi.

Eestikeelsele haridusele ülemineku senised probleemid

Birute Klaas-Lang

- Etnodemograafilisest olukorrast tingitud vähene vajadus kasutada eesti keelt igapäevases suhtluses Ida-Virumaal; **KEELEKESKKOND**
- Vastutuse delegeerimine järgmistele põlvedele ja/või arvamus, et eesti keele oskus ei ole selles piirkonnas vajalik; **MOTIVATSIOON**
- Kooli õppekeele valik on endiselt liiga politiseeritud ja kerkib üles alati valimiste eel; **POLIITIKA**
- Inimeste vähene informeeritus keele ja keeleõppe küsimustes, vähe on teavet selle kohta, kuidas eestikeelne õpe tegelikult toimub, seetõttu tekivad valed arusaamad ja stereotüübid; **KEELETEADLIKKUS**

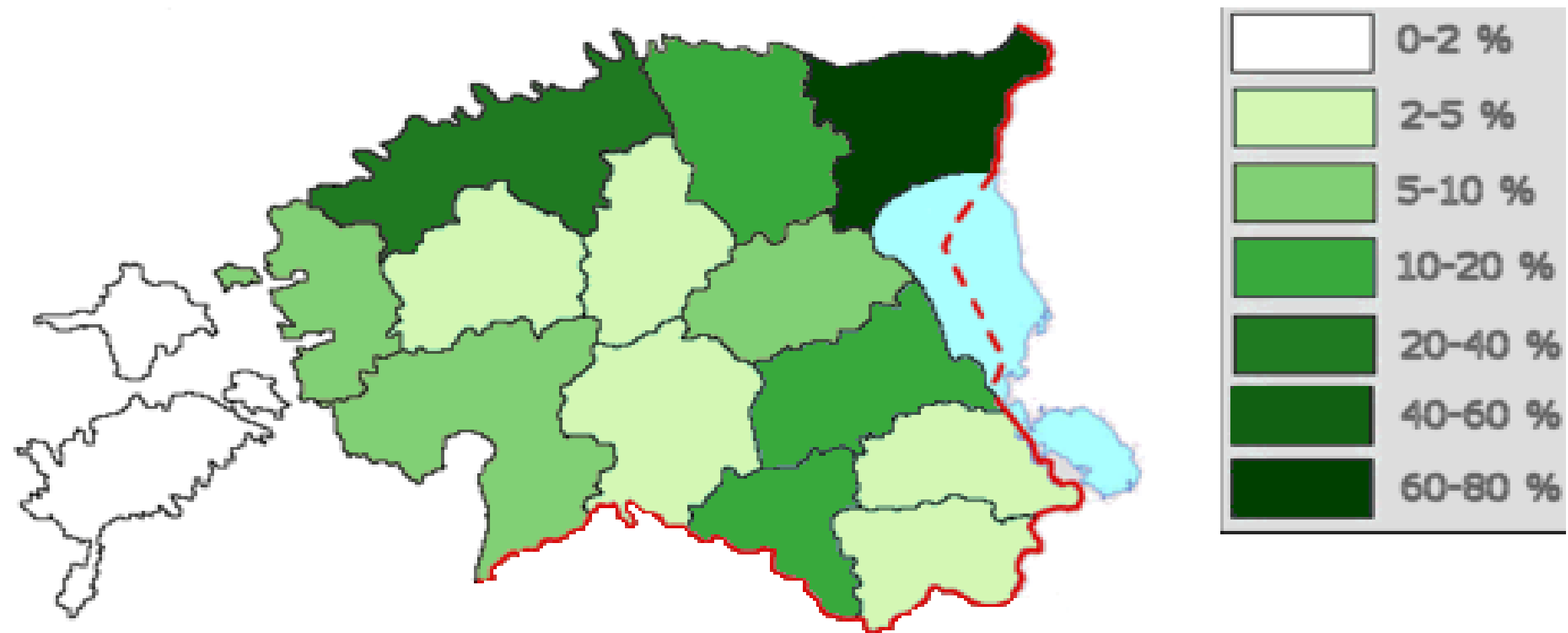
Vt Eesti keele arengukava 2011-2017 elluviimise vahearuanne 2013-2014.

http://ekn.hm.ee/system/files/Eesti+keele+arengukava+2011-2017+elluviimise_vahearuanne_2013-2014.pdf

Ilmar Tomusk „Vene kooli üleminekust eesti õppekeelele.“ – *Õiguskeel* 2019, nr 1.

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/ilmar_tomusk_vene_kooli_uleminekust_eesti_oppekeelele.pdf

Venekeelne elanikkond Eestis

NARVA

- ❖ Viimase rahvaloenduse andmetel elas Narvas 2021. aasta lõpu seisuga 53 955 inimest.
- ❖ Eesti kodanikke oli 27 133 (50%), Venemaa kodanikke 18 695, määratlemata kodakondsusega 7099 ja muu kodakondsusega 1021 inimest.
- ❖ Venelasi oli 46 937, eestlasi 3107 (5,7%), ukrainlasi 1140, valgevenelasi 833, soomlasi 325 ja tatarlasi 237.

Andmeid Statistikaametist

- ❖ Nõukogude liidu aegne Narva linna elanike kiire kasv on taasiseseisvunud Eestis asendunud pideva langusega.
- ❖ Statistikaameti viimane rahvastikuproгноos Narva kohta oli pessimistlik, kuid tegelik elu on osutunud veelgi pessimistlikumaks.
- ❖ Oma eluga rahulolevaid narvalasi oli 88% ja oma naabruskonnaga oli rahul üle 90% narvalastest, aga vaid veidi üle poole neist on veendunud, et Narvas on hea elada noortel lastega peredel.
- ❖ Alla poole elanikest on rahul või pigem rahul oma tööga ning arvab, et head töökohta on Narvas leida peaaegu võimatu. Vaid 1,7% narvalasi nõustus täiesti väitega, et Narvas on kerge leida head töökohta ja vaid 8,4% olid selle väitega pigem nõus.

1920 a.

Narva võlu
ja valu...

Narvakas.. Kes ta on?

Narva on sissesõitnute linn...

Narvaka identiteeti mõjutavad:

- ❖ Geopoliitiline asukoht.
- ❖ Nõuka-nostalgia ja solvumine – kõigil olid töökohad, korterid, hea elu...
- ❖ Tunne, et meid on maha jäetud ja meist ei hoolita – meid on mängust välja jäetud...
- ❖ Meist tahetakse lahti saada ja meilt kõik meile oluline ära võtta – keel, haridus, töökohad, kultuur, mälestusmärgid, religioon, võimalus vabalt reisida...

Pidu

Ehitus ja areng..

- Palju suuri maju... palju kortereid, mida jagub kõigile...

Palju rõõmsaid
inimesi...

**Selged sihid õnne
poole...**

Narva elanikkond väheneb ja vananeb...

Narva elanike arvu vähenemist on mõjutanud samad tegurid, mis on iseloomulikud teistelegi Kirde-Eesti linnadele: negatiivne loomulik iive, Eesti-sisene ränne ja lagunened suurettevõtete töötajate naasmine kodukanti, mõnevõrra ka väljaränne lääneriikidesse.

Väljarännet on põhjustanud peamiselt majanduslikud tegurid (majanduse ümberstruktureerimine), aga ka ainult vene keelt kõnelevate inimeste suuremad raskused uue ühiskonnakorraldusega kohanemisel.

Eesti keskmisest suurem töötus ei põhjusta Narvas Eesti keskmisest oluliselt madalamat elatustaset, sest lihtsustatud piiriületuskord võimaldab narvalastel tegelda piirikaubandusega ning teenida naaberriikide kaupade ja teenuste hinna erinevusest.

Narva elanikkond vananeb nagu kogu Eesti rahvastikki.

Hariduselu Narvas - alusharidus

Narva lasteaedade ja munitsipaalkoolide eesti õppekeelele üleminekukava
Lähteolukorra analüüs

- ❖ Narvas on 2023. a septembri seisuga 13 lasteaeda, kus on kokku 122 rühma.
- ❖ Prognoosi kohaselt väheneb rühmade arv 2024. a septembris 5-10 võrra st järgmisel aastal on oodata 112-117 rühma.
- ❖ 2023/24.õa-l on Narva lasteaedades avatud 31 keelekümblusrühma ja 27 eestikeelse õpetaja pilootprojekti rühma 8 lasteaias.
- ❖ Õpetajate koguarv lasteaedades on 294. Tööjõukulude katmiseks täiendava finantseerimise taotlemise tulemustel on tegelik eesti keele oskus C1 tasemel 77 õpetajal (26%), mis on 17 õpetaja võrra vähem, kui C1 kinnitavat dokumenti omavate õpetajate arv.

Hariduselu Narvas - üldharidus

Narva lasteaedade ja munitsipaalkoolide eesti õppekeelele üleminekukava
Lähteolukorra analüüs

- ❖ Narvas on 7 statsionaarse õppega kooli, neist 1 on gümnaasiumiastmega.
- ❖ Tavaklasside arv on munitsipaalkoolides kokku 172. Keelekümblusklassid ja osalise eesti õppekeelega klassid on avatud neljas koolis ja neid on kokku 48 (28%) (paberite järgi 😊).
- ❖ Lisaks on Narvas kaks põhikooli, mis on riigikoolid. Seal on kokku 31 klassikomplekti. Narva Vanalinna Põhikoolis on kõik klassid keelekümblusklassid, Eesti Põhikoolis on õpe 100% eestikeelne.
- ❖ Õpetajate koguarv munitsipaalkoolides on 395. B2 keeletase on neist 83 õpetajal; C1 dokumendid on kinnitatud 162 õpetajal; keelenõuetele mittevastavate õpetajate arv 155 (~ 44%). Õpetajad, kellel suure tõenäosusega tuleb töölt lahkuda on 154. Koolijuhi hinnangul on kõrge risk, et 96 juhul keeleoskuse mittevastavuse põhjusel lahkunud õpetaja asemel ei leidu uut õpetajat.
- ❖ Tööjõukulude katmiseks täiendava finantseerimise taotlemisel on tegelik eesti keele oskus C1 tasemel 143 õpetajal (36%), mis on 20 õpetaja võrra vähem, kui C1 kinnitavat dokumenti omavate õpetajate arv.

Usaldus

- Riik - omavalitsus
- Omavalitsus – kool
- Kooli juhtkond – kogu meeskond
- Kooli meeskond - lapsevanemad

USALDUS EI OLE KUNAGI VALMIS...

- ***Usaldus ei ole kaasavara, mida on kogutud sukasäärde, kuni see on saanud täis. Usaldust tuleb igal jumalahommikul uuendada, päevast päeva taastada, kasvatada nagu kapitali ja hoida nagu algkapitali.***

Lennart Meri (Eesti Vabariigi 79. aastapäeva kõne)

Peamised väljakutsed ja olulised tegevussuunad

- ❖ Õpetajate ja koolijuhtide koolitus (või vahetus)
- ❖ Lapsevanemate usalduse võitmine ja nendes usu “tekitamine”, et eestikeelsele õppele üleminek on nende lapse jaoks arendav ja oluline
- ❖ Eestikeelsele aineõppele ülemineku lahtisidumine poliitilistest ambitsioonidest
- ❖ Alustamine! Sest kui ei alusta, ei jõua kunagi ka lõpuni!

Aitäh!